د افغانانو غوسه او خپګان

Author: Peter Eichstaedt

د ولسمشر د ورور وژل کېدل او د کابل [د انټرکانټيننټال] پر هوټل برید د افغانستان تياره راتلونکي ته ګوته نيسي.

د افغانستان لپاره د آی ډبليو پي آر د مشر، پيتر آيشتيت ليکنه

وروستۍ هيښوونکې او ډراماتيکې پېښې؛ د ولسمشر د ورور، احمد ولي کرزي وژل او او په کابل کې د انټر کانټيننټال پر هوټل برید په افغانستان کې د ورځ په ورځ ترينګلې کېدونکې او نازکې وضعې څرګندونه کوي.

دواړه پېښې د مې د مياشتې په پيل کې د القاعدي د مشر، اسامه بن لادن له وژل کېدو او د ولسمشر بارک اوباما له هغه اعلان څخه وروسته رامنځته شوې چې په درېو کلونو کې يې [له افغانستان څخه] د امريکا د متحده ايالتونو د ۱۰۰۰۰۰ سرتيرو د ايستلو په اړه وکړ. د سرتيرو ايستل په روانه مياشت کې پيليږي.

افغان امنيتي پوځونو ته د افغانستان د راتلونکې د پرېښودلو په اعلان، اوباما داسې انګيري، ګوندې هغه څه چې متحده ايالتونو او نړيوالې ټولنې په دې هېواد کې د ترهګرۍ په وړاندې جګړه کې کولای شول، هغه يې کړي دي.

خو د افغان اردو ويرتيا پر انټر کانټيننټال هوټل د اتو تنو برید کوونکو تر برید وروسته تر پوښتنې لاندې راغله، چې افغانانو او همدارنګه بهرنيانو ته د کابل تر ټولو امن او خوندي ځای بلل کېده.

د شپې له خوا پر نوموړي هوټل غير عادي جګړې ترهغې دوام وکړ، ترڅو د ناټو څرخي الوتکو نژدې سهار مهال د هوټل پر بام درې وروستي ترهګر له منځه يوړل.

په داسې حال کې چې د زياترو خلکو په وينا دې کار د افغان امنيتي ځواکونو کمزورتيا څرګنده کړه او داسې رپوټونه هم ورکړ شوي و، چې يو شمېر ساتونکو په هماغه پيل کې د جګړې له ځای څخه پښې سپکې کړې او تښتيدلي وو، خو بيا هم [د سرتيرو] غبرګون د منلو وړ و. څنګه چې هوټل پر يوې غونډۍ پروت دی، نو له دې امله افغان ځواکونو ته له هوايي ملاتړ پرته د هوټل له بام څخه د برید کوونکو له منځه وړل ناشونی کار و.

پر انټر کانټيننټال هوټل د برید په څېر د کرزي د ورور وژنه د روان افغاني کړکيچ د اړخ يوه بله نندارہ ده. دا کار افغانستان ته د ورېښو ستونزو يوه بېلګه ده او د هغې په راتلونکې توري وريځې خوروي.

پر هوټل برید د طالبانو سراسري شتون او له حکومت مخالفه ځواکونو سره د هغوی مخ پر ودې اتحاد څرګندوي، چې ويل کيږي د افغانستان د ګاونډيانو، پاکستان او ايران په خاوره کې د ځواکمنو کړيو له خوا يې ملاتړ او مرسته کيږي.

نوموړو ځواکونو د خپلو بريدونه اندازه، شمېر او د بريدونو بڼه ډېره پخه او قوی کړې او داسې ځايونو ته د ورننوتلو وړتيا ښيي، چې په اصل کې ورننوتل ورته ناشوني دي.

په وروستيو پيښو کې د کندهار له زندان څخه د پنځو سوو تنو طالبانو ډله ييزه تېښته، په کابل کې د دفاع وزارت په مقر هيښوونکی برید او په تخا رولايت کې پر لوړ پوړې امنيتی غونډې بريدونه شامل دي، چې په وروستۍ هغه کې د افغانستان تر ټولو غوره قوماندان ووژل شو او د ناټو يو جنرال ټپي شو.

د لست ګڼه ورځ په ورځ اوږديږي.

د يو نژدې ساتونکي له خوا د ولي کرزي وژل کېدل د افغانستان کورنی ګډوډ حالت انځوروي چې د افغانستان راتلونکې ته د بهرنيو دښمنانو په پرتله خورا ګواښونکې او خطرناکه بلل کيږي.

په داسې حال کې، چې نړيوالو پوځونو له طالبانو او د هغوی له متحدينو سره جګړه کړې او د څه دپاسه ۲۰۰۰۰۰ امنيتی پوځونو د روزلو په برخه کې يې په مليونونه ډالر لګولي، خو [په دې پيسو] زياترو لوړ پوړ چارواکو خپل ځانونه پړسولي دي.

د هغوی په ډله کې د پنځوس کلن ولي کرزي نوم د هر چا په خولو کې پروت دی، چې ويل کيږي د هېواد نشه يي توکو په کاروبار کې د مليارډونو ډالرو خاوند شوی دی. نوموړي تل دا تورونه په ټينګه رد کړي دي. ويل کيږي چې هغه ډېر غوښن امنيتي قراردادونه تر لاسه کړي او پر پراخه ځمکه يې ګېډه اچولې وه.

په کندهار ولايت کې ټولې کېدونکې پېښې د ولسمشر د ورور تر ګورت لاندې وې او د هغه سيمې د ټولواکمن په توګه يې حکومت چلولو.

دا پر ولي کرزي لومړنی برید نه و. درې ناکام بريدونه پرې دمخه هم شوي وو. د اپينو د غوښنې سوداګرۍ او ورځ په ورځ د طالبانو برلاسه کېدو له امله د هغه ژوند له خطر سره مخامخ و.

د هېواد په دې سويلي برخې کې لس کلنې جګړې او بدمرغۍ او د هېواد په زړه کې بې خړته فساد خلک د طالبانو منګولو ته ورکښلي دي.

په دې وروستيو کې زه يو ماښام له يو افغان ملګري سره ناست وم. هغه د کابل د يو ګاونډې ولايت اوسيدونکی دی. نوموړي وويل، طالبانو له اتلسو مياشتو راهيسې د هغوی کلی نيولی دی. [هغه وويل]که زړه مې غواړي او که نه، بايد مرسته ورسره وکړم.

هغه په غوسه وپوښتل: «کوم ځای يې امن دی؟» هغه وويل، جګړه په ۲۰۰۱ کال کې د متحده ايالتونو د پوځونو د راتګ په څېر لا تر اوسه هماغسې روانه ده. په ښارونو کې له يوې ورځې نه بلې ته زيات ځانمرګي بريدونه سرته رسيږي.

نړیوال پوځونه تر دې زیات د هغه په کلي کې ګزمې نه کوي. راتلونکې ته د هغه یوازنۍ هیله له طالبانو سره د هغه روغه جوړه وه، چې کړې یې ده.

په داسې حال کې، چې پوهیدل پرې ګران و، خو زه د هغه پر مجبوریت [یوې خواته د پاڼ او بلې ته د پړانګ پر حالت] پوه شوم. نړیواله ټولنه وځي، خو هغه پاتې او له یوې ناڅرګندې راتلونکې سره به مخامخ وي.

د ولسمشر د ورور وژل کېدل او پر هوټل برید د افغانستان تیاره راتلونکی ځرګندوي. هېواد د دننه او بهر ځواکونو په لاسونو ټوټه ټوټه شوی دی.

ترخه (!) خبره داده چې له یو امن او سوکاله افغانستان څخه به، چې د سویلي اسیا زړه دی او د نړۍ تر ټولو بېوزلی هېواد ګڼل کیږي، ټوله سیمه ګټه پورته کړي.

نه یوازې به افغانان هوسا او سوکاله شي، بلکې ګاونډیان، پاکستان او ایران او شمال ته د مرکزي اسیا پراته هېوادونه به هم سوکاله شي.

پرځای یې منطقي (!) خبره داده چې افغانستان د ټوپکو د شپېلۍ او د بمونو د ګواښونو له لارې اداره شي. په نژدې راتلونکې کې به هیڅ شی دا لاره بدله نه کړي، په ځانګړي ډول د نړیوالو پوځونو وتل!!؟

په دې رپوټ کې ورکړ شوی نظر الزاما د آی ډبلیو پي آر نظر نه دی.

Location: افغانستان
Topic: Conflict

Source URL: https://iwpr.net/ps/global-voices/%D8%AF-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%A7%D9%86%D9%88-%D8%BA%D9%88%D8%B3%D9%87-%D8%A7%D9%88-%D8%AE%D9%BE%DA%AB%D8%A7%D9%86